

створення автоматизованої інформаційної системи, яка б забезпечила оперативний пошук партнерів у сфері іноземного інвестування, а також належного режиму консультаційного обслуговування з питань права, фінансування, кредитування, страхування, техніко-економічної експертизи інвестиційних проектів;

проведення моніторингу інвестиційних проектів, які були реалізовані (нереалізовані) в державі задля максимального попередження ризиків інвестиційної діяльності та формування бази даних надійності інвесторів;

активізація реалізації програм державно-приватного партнерства, розширюючи коло їх учасників, передусім із країн ЄС, що не лише сприятиме вирішенню проблеми залучення іноземних інвестицій, а й налагодить міжнародну співпрацю, створить передумови для нових виробничих зв'язків;

побудова раціональної системи інноваційної інфраструктури, яка повинна сприяти рівномірному розподілу та ефективному використанню інвестиційних ресурсів, зменшенню ризиків інвестування.

Список використаних джерел:

Ткач С. Ключові ризики та можливості для інвесторів України з країн Європейського Союзу в умовах зони вільної торгівлі /С. Ткач. - Режим доступу: <http://ird.gov.ua/irdp/e20150605.pdf>

Офіційно: Україна поднялась в рейтинге Doing Business. URL: <https://www.segodnya.ua/economics/business/oficialnoukraina-podnyalas-v-reytinge-doing-business-1068371.html>.

Гайдуцький А. Герої нашої економіки /Гайдуцький А. //Дзеркало тижня - №8, 2018, [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.dt.ua/macrolevel/pro-principi-suchasnoyi-politiki-regionalnogo-rozvitku-281358_.html

Сімків Л.Є. Особливості залучення іноземних інвестицій в регіонах України: проблеми та шляхи їх розв'язання [Електронний ресурс] /Л.Є.Сімків, Н.Ю. Потьомкіна //Глобальні та національні проблеми економіки – 2017. - №15 – С. 404-408

УДК 332.1

ТЕОРЕТИЧНИЙ БАЗИС ДОСЛІДЖЕННЯ РИНКОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ РЕГІОНУ

Д. В. Тесля

*ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долишнього
НАН України»*

e-mail: teslyad@i.ua

Сучасний етап розвитку вітчизняної економіки пов'язують із формуванням внутрішнього ринку України, який є відображення структури та характеру особливостей функціонування національної економічної системи.

Зростання цін на товари, паливно-мастильні матеріали, збільшення енергетичних витрати на виробництво, а також збільшення ціни на газ, зростання імпортозалежності і загального зменшення промислового виробництва в Україні зумовлюють наявність перешкод у функціонуванні внутрішнього ринку країни. В свою чергу проблеми і труднощі, що виникають на внутрішньому ринку товарів та послуг призводять до загострення економічних, соціальних, демографічних, політичних суперечностей у суспільстві і, відповідно, підривають фінансово-економічні основи розширеного відтворення та сталого економічного зростання. Крім того, невирішеність проблем на внутрішньому ринку призводять до посилення залежності національної економіки від кон'юнктури на світовому ринку. Крім того, внутрішній ринок є визначальним механізмом регулювання та координації дій суб'єктів господарювання, а також місцем узгодження попиту і пропозиції на ринку товарів, послуг. Чинником успішного функціонування внутрішнього ринку країни та регіональних товарних ринків виступає ринковий потенціал, який формується з одного боку зусиллями різних суб'єктів господарювання, що виробляють товари та надають послуги, а з іншої сторони можливостями споживачів, щодо купівлі певних товарів та отримання послуг [1].

Слід відзначити, що саме вітчизняна регіональна наука має великий пласт невирішених питань як в теоретично-концептуальному, так і прикладному аспектах задекларованої проблематики.

Теоретичне підґрунтя досліджуваної проблематики сформувався на базі декількох концепцій і теорій (табл. 1).

Вказані в таблиці 1 основні теоретичні положення просторової економіки слід розглядати як теоретичний базис дослідження формування ринкового потенціалу регіонів.

Важливість наукових досліджень просторового виміру ринкового потенціалу підтверджують економічні моделі, де він виступає головним чинником утворення агломерацій і просторової економічної нерівноваги. Але дослідження теоретико-методологічних засад дослідження ринкового потенціалу регіону має бути доповнено практичними рекомендаціями щодо розробки комплексу регулюючих заходів спрямованих на:

мінімізацію міжрегіональної диференціації ємності ринків; зменшення рівня їх структурної та просторової поляризації;

зростання рівня товарної концентрації;

регулювання економічної концентрації та обмеження монопольної діяльності і недосконалої просторової конкуренції;

посилення інтегрованості регіональних ринків із внутрішнім ринком країни та зовнішніми ринками.

Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції «Економіко-управлінські аспекти трансформації та інноваційного розвитку галузевих і регіональних суспільних систем в сучасних умовах»

Таблиця 1

Теоретичний базис дослідження ринкового потенціалу регіонів

№	Теорія	Автори	Основні положення
1	2	3	4
1.	Концепції просторового потенціалу	Д. Стюарт, Ч. Харріс, Рей та ін.	<ul style="list-style-type: none"> • Введення у науковий обіг поняття «потенціал поля розселення», під яким розуміється доступність або можливість взаємодії. • Введення поняття «структурно-функціонального потенціалу», під який розуміється комплексний показник, що характеризує положення певної території в структурно-функціональній організації містобудівельної системи в залежності від характеристик інтенсивності освоєння території та її транспортної доступності. • Теоретичне обґрунтування поняття «ринкового потенціалу» території відносно міст та інших територіальних утворень, а також методичних підходів до розрахунку ринкових потенціалів враховуючи обсяг роздрібною торгівлі території і транспортні витрати на доставку товарів з однієї території до іншої. • Визнано, що ринковий потенціал території є інтегральним показником, який характеризує ступінь економічної взаємодії території з регіональними ринками).
2.	Теорії розміщення в т.ч теорія центральних місць	А.Вебер, У.Ізард, В.Кристаллер, А.Леш, А. Маршал, Е. Хувер, Д. Ларднер, А. Лорія, Р. Аллен, Т. Паландер, Ч. Еллет, Ч. Харріс та ін.	<ul style="list-style-type: none"> • Розробка математичних моделей оптимального розташування промисловості, які передбачають мінімізацію транспортних витрат на сировину та готову продукцію. • Теоретичне обґрунтування ролі транспортних витрат в регіональному економічному зростанні. • Визначення відносних розмірів ринкового простору фірм яким вони продають свою продукцію відбувається під сукупним впливом на ринки ефекту масштабу виробництва та транспортних витрат.
3.	Гравітаційні моделі	А. Шафле, У. Рейли, П. Конверс С. Стауфер, У Ізард, Д.Тінберген,Д.Андерсон, Ерік ван Вінкуп, Д.Ігон, Л. Крамптон, С. Кортум та ін.	<ul style="list-style-type: none"> • Теоретичне обґрунтування гравітаційних взаємодій в суспільних явищах та розрахунок гравітаційної сили (величину взаємодії) різних взаємодій (міграційних, торгівельних тощо). • Теоретичне обґрунтування та економіко-математичне відображення закономірностей просторової організації ринків збуту продукції (торгових і транспортних потоків) та просторової взаємодії ринкових потенціалів.

Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції «Економіко-управлінські аспекти трансформації та інноваційного розвитку галузевих і регіональних суспільних систем в сучасних умовах»

Продовження таблиці 1

1	2	3	4
4.	Теорії міжнародної торгівлі	У.Стаффорд, Т.Манн, Дж. Стюарт, Е.Хекшер, Б. Олін, В. Леонт'єв, П. Самуельсон, С. Ліндерт, П. Кругман.	<ul style="list-style-type: none"> • Обґрунтування методологічних принципів оптимальної участі національних економік у міжнародному товарообміні, фактори конкурентоспроможності окремих країн на світовому ринку, так і об'єктивних закономірностей розвитку світової торгівлі. • Визнано зростаючу мобільність факторів виробництва, а також те, що ефект розміру виявляється як на рівні виробничих одиниць, так і на рівні ринків споживчих товарів. • Доведено, що регіон має тенденцію спеціалізуватися на виробництві і вивозі тих товарів, виробництво яких вимагає обліку великого числа чинників, якими він забезпечений, і в той же час імпортує товари, необхідні для внутрішнього виробництва і вжитку, у тому випадку, коли вони не можуть бути забезпечені за рахунок внутрішніх джерел.
5.	Теорія експортної бази	Ч. Тібу, Д. Норт, Р. Ендрюс., Р. Пфаут,	<ul style="list-style-type: none"> • Теоретико-методичні засади формування й активізації використання експортного потенціалу країни, регіонів. • Доведено, що регіональне зростання залежить від здатності території вивозити свою продукцію на інші території. Спеціалізація території на випуску продукції, яка має великий попит сприяє підвищенню темпів його розвитку.
6.	Теорія агломерації, або просторової концентрації	П. Мерлен, Ф. Шое, П. Кругман, П. Ромер, Р. Фіанм, О.Хіршман	<ul style="list-style-type: none"> • Обґрунтовано визначальну для економічного зростання роль концентрації виробництва, переваги урбанізації для підприємств і населення • Визначено критерії виокремлення агломерацій та переваги агломерації витікають із спільного розміщення взаємозв'язаних виробництв.
7.	Концепція функціонального економічного простору	К. Фоксу	<ul style="list-style-type: none"> • Обґрунтовано домінантне положення центральних міст над навколишньою периферією внаслідок просторового розподілу зайнятих; • Пояснює закономірності посилення інтеграційних процесів між економічними агентами всередині регіону; • Економічний простір детермінується величиною транспортних витрат.

*Складено на основі: [1; 2; 3]

Першочерговими кроками на шляху реалізації вказаних завдань має стати оцінка ринкового потенціалу регіонів України та проведення їх моніторингу. Оцінку ринкового потенціалу регіонів сьогодні слід проводити з урахуванням специфіки його виробництва, традицій споживання населення, а також з огляду

на конкурентні позиції регіону на внутрішньому та зовнішньому ринках товарів та послуг.

Список використаних джерел:

Кіро О. С. Еволюція теорій регіонального розвитку в економічній науці. Вісник соціально-економічних досліджень. 2010. №38. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/147035970.pdf>.

Железняк О. О., Олещенко Л.М. Використання гравітаційних моделей в економічних дослідженнях. 2011. № 11(125). URL: <http://dspace.nuft.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/4891/1/6.pdf>

Єрмоленко О. О. Історичний генезис просторової асиметрії та її місце в сучасній економіці. Наукові дослідження розвитку світової економіки: пропозиції, теорії. 2015. URL: <http://www.repository.hneu.edu.ua/bitstream/123456789/9636/1/2.pdf>

УДК: 332.1

ОЦІНЮВАННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ДЕРЖАВНОЇ РЕГІОНАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ

Л. Шульц

ДУ «Інститут регіональних досліджень ім. М. І. Долишнього

НАН України»

e-mail: swetshul@i.ua

Оцінка ефективності політики – це сукупність аналітичних методик вивчення і вимірювання її фактичних результатів, що дозволяє визначити, якою мірою діяльність державних інститутів відповідає проголошеним національним цілям.

Сутність ефективності управління розкривалась класичною теорією державного управління в контексті чіткого розподілу цілей, завдань і методів, практики адміністрування та вибудовування раціональної структури управління, наукового обґрунтування принципів діяльності влади. М. Вебер у своїх наукових працях прийшов до висновку про те, що ефективне управління забезпечується за рахунок дисципліни, відповідальності і стабільності.

На початку ХХ століття поширились ідеї А. Файоля, Г. Форда, Г. Емерсона («школа наукового менеджменту»), які відстоювали думку, що за допомогою економії часу і ресурсів досягається ефективність управління.

1930-1950 рр. автори «Доктрини людських відносин» (Е. Мейо, Д. Морено, Д. Макгрегор, Ф. Ротлісбергер, А. Маслоу, О. Херцбергер) на перший план висували соціальний аспект людської життєдіяльності і, відповідно, ефективність управління пов'язували з дією соціально-психологічних факторів (задоволеності характеру і умов праці, стилю управління; неформальних взаємини в колективі).